



สรุปงานวิจัย ปี 2558 - 2562

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2 จังหวัดชลบุรี

เอกสารวิชาการที่ 3/2563



คำนำ

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2 จังหวัดชลบุรี (สสว.2) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีบทบาทหน้าที่ประการหนึ่ง ในการพัฒนางานวิชาการด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนงานด้านวิชาการให้กับหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายอย่างสอดคล้องกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย โดยในปีงบประมาณ 2558 – 2562 สสว.2 ได้ดำเนินงานโครงการวิจัยใน 4 ประเด็น ประกอบด้วย ประเด็นค้ำมนุษย์ ประเด็นความรุนแรง ประเด็นอาเซียน และประเด็นประชากรแฝง และได้ดำเนินงานโครงการวิจัยใน 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผู้สูงอายุ และด้านผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นการวิจัยที่ผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

สรุปงานวิจัย ปี 2558 – 2562 ที่จัดทำขึ้นนี้ คณะผู้จัดทำต้องขอขอบคุณคณะผู้บริหารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หน่วยงานทีม One home ทุกจังหวัด หน่วยงานภาคราชการ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนแกนนำและภาคีเครือข่ายในทุกพื้นที่ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนผลงานดังกล่าวสำเร็จเป็นที่เรียบร้อย คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสรุปงานวิจัย ปี 2558 – 2562 ของ สสว.2 ได้เก็บรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ นั้น จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อไป

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

คณะผู้จัดทำ





สารบัญ

	หน้า
ประเด็นค้ำมนุษย์	1
- โครงการวิจัยการสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไข ปัญหาการค้ำมนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย	2
- โครงการวิจัยกระบวนการขับเคลื่อนการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสำหรับ กลุ่มหญิงไทยที่ตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ในต่างประเทศ	5
- โครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาอาสาสมัคร พม. ให้เป็นแกนนำชุมชน ในการป้องกันปัญหาการค้ำมนุษย์	8
ประเด็นความรุนแรง	10
- โครงการวิจัยรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับครอบครัวในการแก้ไข ปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี	11
ประเด็นอาเซียน	14
- โครงการวิจัยอนาคตการจัดสวัสดิการสังคมไทยเมื่อสู่ประชาคมอาเซียน ภายใต้ภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	15
- โครงการวิจัยชุมชนอาเซียนในประเทศไทย : มาตรการ กลไก เพื่อการคุ้มกันผลกระทบทางสังคม	18
ประเด็นประชากรแฝง	21
- โครงการวิจัยแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม ให้กับประชากรแฝงในจังหวัดชลบุรี	22



สารบัญ

	หน้า
ด้านผู้สูงอายุ	24
- โครงการวิจัยรูปแบบการบริการด้านสุขภาพที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุพิการ	25
- โครงการวิจัยการจัดระบบการดูแลทางสังคมและระบบการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน	28
- โครงการวิจัยการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย	30
- โครงการวิจัยกลยุทธ์การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้สูงอายุ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	33
- โครงการวิจัยกลยุทธ์ส่งเสริมการออมให้แก่วัยผู้ใหญ่ เพื่อเตรียมการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ	36
- โครงการวิจัยแบบจำลองการส่งเสริมการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุในเขตชนบท	38
- โครงการวิจัยการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในภาวะพหุผล ให้เกิดการยังประโยชน์ด้านสังคม	41
- โครงการวิจัยกลยุทธ์ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุไทย	44
ด้านผู้ด้อยโอกาส	47
- โครงการวิจัยทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมแก่คนเร่ร่อน	48
- โครงการวิจัยนวัตกรรมการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียง สู่การคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้ด้อยโอกาส	51
- โครงการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อยุติปัญหาการขอทาน	54
- โครงการวิจัยรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูหาขอทานแบบมีส่วนร่วม	57



ประเด็น คำถามนุชย์

➤ ปี 2560

- วิจัยการสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาคำถามนุชย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย

➤ ปี 2561

- วิจัยกระบวนการขับเคลื่อนการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสำหรับกลุ่มหญิงไทยที่ตกเป็นเหยื่อการคำถามนุชย์ในต่างประเทศ

➤ ปี 2562

- วิจัยแนวทางการพัฒนาอาสาสมัคร พม. ให้เป็นแกนนำชุมชนในการป้องกันปัญหาคำถามนุชย์

โครงการวิจัยการสร้างและพัฒนาระบบการทำงานเครือข่าย แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย

1

วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

1.2 เพื่อศึกษาเครือข่ายการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการในการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทย



2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Methodology) ดำเนินการศึกษา โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เครือข่ายการป้องกันและปรามปรามค้ามนุษย์ในพื้นที่ โดยเก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 1,440 ตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 213 คน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปรามปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์มีรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายครอบคลุมทั้ง 5 ด้านตามหลักมาตรฐานการป้องกันและ ปรามปรามการค้ามนุษย์สากล คือ ด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมืออยู่ใน 3 ระดับ คือ 1) ระดับนานาชาติ/ระหว่างประเทศ (โดยเฉพาะในพื้นที่ จังหวัดชายแดน หรือการป้องกันปรามปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าแรงงาน) 2) ระดับชาติ และ 3) ระดับจังหวัด โดยกระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันปรามปรามและแก้ไข ปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่เกิดจากคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการ



ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จังหวัด 76 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวก ส่งเสริมและดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายใน จังหวัด

3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย รัฐบาลควรมีการพัฒนาแผนระดับประเทศ เพื่อป้องกันปราบปราม กระบวนการการค้ามนุษย์ ควรส่งเสริมหน่วยงานและ สร้างขวัญกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปรามการค้ามนุษย์ กระทรวง พม. ควรจัดตั้งศูนย์บูรณาการตามชายแดนที่มีปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ควรพัฒนา อพม. เพื่อเป็นแกนนำชุมชนในการให้ความรู้ ช่วยเฝ้าระวัง รับแจ้งเหตุ และช่วยประสานงานในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันปราบปรามกระบวนการการค้ามนุษย์กระทรวงศึกษาธิการ ควรเพิ่มหลักสูตรให้นักเรียนรับทราบเกี่ยวกับเรื่องการค้ามนุษย์ ส่งเสริมการฝึกอาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพ ในเวลาว่าง และจัดกิจกรรมเสริมความรู้ในการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ กระทรวง พม. ควรผลักดันให้หน่วยงานระดับท้องถิ่น ตระหนักถึง ความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์ ควรส่งเสริมให้ หน่วยงานเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ ควรมีการออกบัตร รับรองการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้แก่ผู้ช่วยพนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ควรส่งเสริมสถาบันครอบครัว ให้มีความเข้มแข็งและอบอุ่น และเสริมสร้างพลังให้ชุมชนเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวัง สำนักงานตำรวจ แห่งชาติควรจัดทำระบบฐานข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกัน



และปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดควรมี ความเข้มงวดในการดำเนินคดีและบังคับใช้ กฎหมาย ควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญ ในเรื่องการค้ามนุษย์ปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ควรสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดจากการริเริ่มของ ชุมชนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ควรสร้างความตระหนักให้แก่ครอบครัว ชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการค้ามนุษย์ ศูนย์การศึกษาอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ให้ความรู้ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีการจัดมุมให้ความรู้ ห้องสมุดประชาชน สถานศึกษาควรเพิ่มกิจกรรมในการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้

4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qrgo.page.link/DbM28>



โครงการวิจัยกระบวนการขับเคลื่อนการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ สำหรับกลุ่มหญิงไทยที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในต่างประเทศ

1

วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษารูปแบบและเส้นทางของการตกเป็น
ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของหญิงไทยในต่างประเทศ

1.2 เพื่อศึกษากระบวนการและวิธีการในการคุ้มครอง
พิทักษ์สิทธิสำหรับกลุ่มหญิงไทยที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยและต่างประเทศ

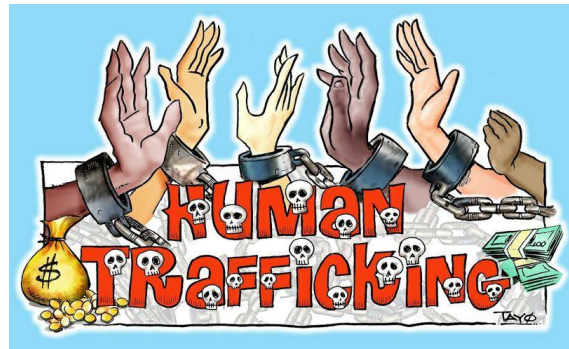
1.3 เพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อนระบบการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสำหรับกลุ่มหญิงไทยที่ตกเป็น
ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในต่างประเทศ



2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการคัดเลือก
พื้นที่การศึกษาจากกลุ่มประเทศที่มีองค์กรเครือข่ายที่
ได้รับการจดทะเบียน เป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์ร่วมกับกระทรวง พม. ซึ่งมีประเทศที่ได้รับการคัดเลือก
ในการศึกษา ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส สาธารณรัฐเยอรมนี และนอร์เวย์ ซึ่งมีกลุ่มสมาชิกที่เป็นคนไทยจำนวนมาก
ที่คอยทำหน้าที่เป็นฟันเฟืองสำคัญที่จะช่วยในกระบวนการขับเคลื่อนการทำงานในการพิทักษ์สิทธิให้แก่
กลุ่มคนไทยที่ประสบปัญหาจากการถูกล่อลวงไปค้ามนุษย์ รวมไปถึงกลุ่มคนไทยที่ประสบปัญหาทางสังคม
ในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย โดยดำเนินการคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ตัวแทนผู้ปฏิบัติงาน



ในองค์กรหรือหน่วยงานและภาคีเครือข่าย
ที่เกี่ยวข้อง ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับประเด็น
การค้ามนุษย์ 2) ตัวแทนผู้บริหารหน่วยงาน
และองค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
ในต่างประเทศ 3) กลุ่มเครือข่ายหญิงไทย
ที่ไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูล
ที่ได้มาสร้างให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อน

ระบบการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสำหรับกลุ่มหญิงไทยที่ตกเป็นผู้เสียหาย การค้ามนุษย์ในต่างประเทศ จำนวน 15 – 25 คน ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการขับเคลื่อนระบบการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสำหรับกลุ่มหญิงไทย ที่ตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ในต่างประเทศที่สำคัญคือ 1) การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายต้องมองควบคู่ไปกับความรุนแรงในครอบครัว 2) การเสนอรูปแบบการให้ความช่วยเหลือจากกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ 3) การสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงกับองค์กรต่างประเทศ 4) การนำเสนอสื่อในเชิงรุก 5) การจัดความไม่รู้ 6) การเพิ่มแนวทางความช่วยเหลือออนไลน์และวัดไทยในยุโรป



3

ข้อเสนอแนะ



Trafficking boat



Forced marriage

จากการศึกษาได้สะท้อนประเด็นที่สำคัญว่ารัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญกับนโยบายของประเทศในการป้องกันหรือการกำหนดให้มินนโยบายเชิงรุกมากกว่าการอุดช่องว่าง หรือการแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า โดยเน้นที่การบูรณาการงานในทุกภาคส่วน ทั้งในกระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมุ่งเน้นการป้องกันและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ดังนี้

3.1 การปรับรูปแบบนโยบายในแนวทางการป้องกันการค้ามนุษย์และป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายซ้ำ

3.2 การใช้แนวทางด้านการทำวิจัย การทำฐานข้อมูลเครือข่าย และการใช้ช่องทางสื่อต่าง ๆ เช่น Social Media เพื่อรับมือกับปัญหากระบวนการค้ามนุษย์ในเชิงรุก



Forced prostitution



Organ theft

3.3 รัฐบาลควรสนับสนุนนโยบายการสร้างเครือข่ายและการสร้างแนวร่วม ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรับมือกับปัญหาการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ยังต้องมุ่งเน้นการใช้นโยบายด้านการกำจัดอุปสรรคต่อการส่งเสริมความเท่าเทียมของมนุษย์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางสังคมอย่างแท้จริง

3.4 รัฐบาลควรสนับสนุนนโยบายการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด รวมไปถึงการใช้กระบวนการทางเศรษฐกิจ สังคม และศาสนาเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์อย่างยั่งยืน



Human cage

3.5 รัฐบาลต้องเน้นในด้านการสนับสนุนทางด้านการศึกษาที่ช่วยให้เกิดความตระหนักในปัญหาการค้ามนุษย์ อาทิ นโยบายการศึกษาที่ส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม การไม่ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจที่นำไปสู่การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการป้องกันและการลดปัญหาการค้ามนุษย์ในระยะยาวต่อไป



4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/PD1mo>

โครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาอาสาสมัคร พม. ให้เป็นแกนนำชุมชนในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์

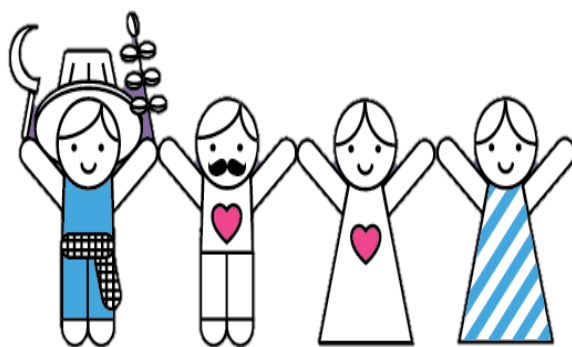
1

วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษารูปแบบการทำงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.2 เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นแกนนำในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์

อาสาสมัคร พม.



2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ อปท. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน ใน 4 อำเภอ ของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ รวมทั้งสิ้น 242 ชุด และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มเป้าหมาย คือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และตัวแทน อพม. 4 อำเภอ ในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ รวมทั้งสิ้น 65 คน



ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการทำงานของ อพม. ผู้นำท้องถิ่นเห็นความสำคัญในบทบาทของ อพม. ในการทำงานในการป้องกัน แก้ไข และพัฒนาร่วมกันทั้งทางด้านปัญหาสังคมและปัญหาการค้ามนุษย์



ในชุมชนสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของ อพม. คือ ชี้เป้า-เฝ้าระวัง เชื่อมกลุ่มเดิม-เสริมสร้างกลุ่มใหม่ และร่วมใจ
 ทำแผนพัฒนาชุมชน สำหรับแนวทางในการพัฒนา อพม. เป็นแกนนำในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์
 ประกอบด้วย ควรมีการเสริมสร้างด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ของ อพม. ควรมีการเสริมสร้างจิตสำนึก
 ในชุมชนให้มี ส่วนร่วมกับ อพม. ในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ และควรมีนโยบาย มาตรการและกลไก
 ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนให้ อพม. สามารถดำเนินงานได้

3

ข้อเสนอแนะ

3.1 ควรมีการจัดอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง
 กับการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ให้ อพม. อย่างเป็น
 รูปธรรม

3.2 ควรมีช่องทางการเผยแพร่องค์ความรู้
 ด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ Mobile Application :
 Protect-U สำหรับการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย
 จากการค้ามนุษย์ให้ อพม. และประชาชนได้เข้าถึง
 เพื่อเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในชุมชน



4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/K4sM4>



ประเด็น ความรุนแรง

➤ ปี 2558

- วิจัยรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับครอบครัวในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี

โครงการวิจัยรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับครอบครัว ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรีของประเทศไทย
- 1.2 เพื่อศึกษาลักษณะการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับครอบครัวในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี
- 1.3 เพื่อหารูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับครอบครัวในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี

2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาในพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ระดับดีเด่น หรือระดับดี มีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ได้แก่ ตัวแทนครอบครัว ตัวแทนชุมชน หน่วยงานภาครัฐและองค์กรอิสระและมูลนิธิต่าง ๆ จำนวน 380 คน วิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)



จากการศึกษาสรุปได้ว่า สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรีของประเทศไทยในปี พ.ศ.2557 จากศูนย์พึ่งได้ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด และศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว มีจำนวนทั้งสิ้น 15,325 ราย เป็นสตรีมากที่สุด จำนวน 8,687 ราย หรือร้อยละ 56.7 และเป็นเด็ก จำนวน 6,638 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.3 โดยจัดเป็นประเภทความรุนแรงทางร่างกายมากที่สุด จำนวน 8,118 ราย หรือร้อยละ 53.0 รองลงมาเป็นการกระทำความรุนแรงทางเพศ จำนวน 6,221 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.6 และการกระทำความรุนแรงทางจิตใจ จำนวน 593 ราย หรือร้อยละ 3.9 จากการสำรวจสถิติของผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่ คือ แฟนและสามีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.4 และ 27.0 รองลงมาเป็นคนไม่รู้จัก/คนแปลกหน้า ร้อยละ 9.8 คนอื่น ๆ ร้อยละ 9.2 และเพื่อน ๆ ร้อยละ 7.6 ตามลำดับ สำหรับสาเหตุการกระทำความรุนแรงพบว่า สาเหตุจาก

สภาพแวดล้อมมากที่สุด จำนวน 4,318 ราย หรือร้อยละ 30.9 รองลงมา คือสาเหตุสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 3,968 ราย หรือร้อยละ 28.3 และสาเหตุการใช้สารกระตุ้น จำนวน 3,314 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7

ลักษณะการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับครอบครัวในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรีที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ได้แก่ 1) ผู้กระทำความรุนแรง 2) ผู้ถูกกระทำความรุนแรง 3) ครอบครัว 4)ญาติ/เพื่อนบ้าน 5) ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ 6) ชุมชน 7) ภาครัฐ ผลการหารูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับครอบครัวในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี คณะวิจัยได้กำหนดจากแนวคิด



ปฏิบัติการความรุนแรงในครอบครัว และการผลักดันในระดับนโยบายและกฎหมายของประเทศ ระดับที่มีความสำคัญต่อมา คือ “ชุมชน” เน้นการป้องกันการเกิดปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรีเป็นหลัก โดยมีหน่วยงาน ภาครัฐ NGO และเอกชนในพื้นที่คอยสนับสนุน ผนวกกับศูนย์พัฒนาครอบครัว เป็นกลไกที่ภาครัฐและท้องถิ่น วางระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงฯ ไว้ในชุมชน และควรดึงกลุ่มองค์กรที่มีความเข้มแข็งในชุมชน เข้ามาหนุนเสริมศูนย์พัฒนาครอบครัวที่ยังไม่เข้มแข็ง ทั้งนี้ การสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับครอบครัวในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี ได้แบ่งออกเป็น 5 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการส่งเสริมป้องกัน (ภาวะเสี่ยง ป้องกันไม่ให้เกิด) 2) กระบวนการแก้ไขปัญหา (ยุติความรุนแรงให้ได้) 3) กระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือ 4) กระบวนการบำบัดฟื้นฟูเยียวยา 5) กระบวนการป้องกันการกระทำซ้ำ (ลดการเกิดความรุนแรง) และการ ปรับพฤติกรรมเสี่ยง (รักษาการเป็นครอบครัว)

3

ข้อเสนอแนะ

3.1 กระทรวง พม. ควรขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) ให้เกิดผลเชิงปฏิบัติอย่างจริงจัง เช่น การจัดกิจกรรม อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งควรมีแผนงานงบประมาณที่ชัดเจน

3.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแผนพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในครัวเรือน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมเป็นสาเหตุสำคัญอันดับแรกที่ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี

3.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยปัญหาอื่น ๆ ที่เป็นตัวแปรสำคัญหรือเป็นปัจจัยเสริมที่ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี เช่น การติดสารเสพติดหรือเหล้า ปัญหาสุขภาพจิต



3.4 กระทรวง พม. ควรสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลการกระทำทารุณแรงในเด็กและสตรี และในกลุ่มเป้าหมายอื่นที่มีความสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวง พม. และกระทรวงอื่น ๆ เนื่องจากการเก็บข้อมูลสถิติความรุนแรงฯ ยังมีความซ้ำซ้อนกัน



4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/tkTsh>





ประเด็น อาเซียน

➤ ปี 2558

- วิจัยอนาคตการจัดสวัสดิการสังคมไทยเมื่อสู่ประชาคมอาเซียน ภายใต้ภารกิจของ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

➤ ปี 2560

- วิจัยชุมชนอาเซียนในประเทศไทย : มาตรการ กลไกเพื่อการคุ้มกันผลกระทบทางสังคม

โครงการวิจัยอนาคตการจัดสวัสดิการสังคมไทยเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายใต้ภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1

วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาระบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน ภายใต้ภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.2 เพื่อเสนอแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ



2

ผลการศึกษา



การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ความคิดเห็น ของหัวหน้าหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับอนาคตการจัดสวัสดิการสังคมไทยเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายใต้ภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในช่วง 10 ปี ถึง 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2559 – 2579) โดยการสำรวจจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดสวัสดิการสังคม ทั้งจากภายในและภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ระบบการจัดสวัสดิการสังคมของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นเชิงสถาบัน ซึ่งมีความครอบคลุมและสามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและในเชิงพื้นที่มากขึ้น โดยมีระบบการดำเนินงานจัดสวัสดิการสังคมตามองค์ประกอบ 4 ด้านหลัก ประกอบด้วย 1) ระบบการช่วยเหลือทางสังคม 2) ระบบการบริการสังคม 3) ระบบการประกันสังคม 4) ระบบการส่งเสริมสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม



แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการเสนอแก่ผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และกระทรวง พม.

1) ภาครัฐควรลดข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย รวมทั้งควรมีการปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ มีการกำหนดกฎหมายสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและการจัดสวัสดิการสังคมในอนาคต ควรเป็น การจัดสวัสดิการในรูปแบบเพื่อคนทุกกลุ่มหรือ

พหุวัฒนธรรม รวมทั้งต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมในเชิงพหุวัฒนธรรมด้วย ควรลดบทบาทของภาครัฐให้น้อยลง โดยที่ภาครัฐทำหน้าที่ในการดูแลควบคุมมาตรฐานและประเมินผล

2) ภาคเอกชน ควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่เข้ามาดำเนินกิจการในประเทศ มีส่วนในการรับผิดชอบต่อการจัดสวัสดิการสังคม (CSR and social enterprise)

3) กระทรวง พม. ควรมีมาตรการการดำเนินงานของกระทรวงฯ ให้ความชัดเจน และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงฯ และตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป หน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กระทรวงฯ ต้องมีการเตรียมความพร้อมหน่วยงาน ทั้งทางด้านทักษะภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้รับบริการที่เป็นชาวต่างชาติ การกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้บริการที่ชัดเจนและครอบคลุม กรณีเป็นชาวต่างชาติที่มาใช้บริการสวัสดิการสังคม และต้องเตรียมรับมือกับปัญหาทางสังคมที่จะมีความหลากหลายและรุนแรงยิ่งขึ้น

3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กระทรวง พม. ควรมีนโยบายให้ฝ่ายกฎหมายของกระทรวงฯ ศึกษาทบทวนกฎหมายทุกฉบับที่อยู่กระทรวงฯ รับผิดชอบ ควรปรับปรุงแก้ไขให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน ควรมีนโยบายส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมเป็นการเฉพาะในพื้นที่ที่มีลักษณะพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ควรส่งเสริมความร่วมมือให้ชาติในอาเซียนมีการจัดตั้งประชาคมสวัสดิการ



อาเซียน (ASEAN Welfare) เพื่อดูแลทางด้านสวัสดิการแก่คนอาเซียนทุกคน รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจน ในการให้กระทรวงการคลังจัดเก็บภาษีจากคนต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพและ รัดกุม เพื่อนำมาจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ แก่คนต่างชาติและครอบครัว และควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการ ส่งเสริมให้ภาคเอกชน ภาคประชาชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่คน ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น โดยภาครัฐทำหน้าที่ในการสนับสนุนงบประมาณ พร้อมทั้งกำกับดูแลและควบคุมมาตรฐาน ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ กระทรวง พม. ควรร่วมมือกับกระทรวงต่าง ๆ จัดตั้งคณะกรรมการร่วม เพื่อจัดทำฐาน ข้อมูลประชากรอาเซียนอย่างเป็นระบบ และควรมีการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ และทักษะ ด้านต่าง ๆ ให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานกับคนต่างชาติได้

4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/DbM28>

โครงการวิจัยชุมชนอาเซียนในประเทศไทย : มาตรการกลไก เพื่อการคุ้มกันผลกระทบทางสังคม

1

วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์และผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีชุมชนอาเซียนอาศัยอยู่

1.2 เพื่อสร้างมาตรการ กลไกเพื่อการคุ้มกันผลกระทบทางสังคมจากการอยู่ร่วมกันของชาติอาเซียนในประเทศไทย



2

ผลการศึกษา



การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งคนในชุมชนและชาวอาเซียน กระบวนการ

ในการวิจัยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และทบทวนวรรณกรรม เพื่อสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงได้มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการ สํารวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่จำนวน 1,600 คน โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อให้เข้าใจทัศนคติของคนไทยในชุมชนที่มีชาวอาเซียนที่อาศัยหรือทำงานอยู่ในพื้นที่ชุมชน ในส่วนของการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การจัดเวทีการสนทนากลุ่ม การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มีประชากรกลุ่มเป้าหมายจำนวน 258 คน แยกเป็นคนไทย 179 คน คนต่างชาติ 79 คน จากชุมชนที่จำแนกตามเขตพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละ สสว. ซึ่งผลการศึกษาวิจัย พบว่า สถานการณ์พื้นฐานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีชุมชนอาเซียนอาศัยอยู่ คือ มีชาวอาเซียนพักอาศัยอยู่ในประเทศไทย จำนวน 3.5 - 4 ล้านคน



โดยมีแรงงาน 2.7 ล้าน คน มาจากประเทศเพื่อนบ้าน 3 ประเทศ ได้แก่ พม่า กัมพูชา และ สปป.ลาว ส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงาน อายุ 20 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง และส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบจากประชาคมอาเซียน การเป็นประชาคมอาเซียนไม่ส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินชีวิตของคนไทยในชุมชน อีกทั้งทำให้สามารถไปมาหาสู่กันได้สะดวกมากขึ้น โดยผลกระทบทางสังคมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ประยุกต์ใช้องค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์ 12 มิติ ในปี พ.ศ. 2554 ของกระทรวง พม. ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในองค์ประกอบ 12 มิติ ด้านความมั่นคงของมนุษย์ มีประเด็นผลกระทบทางสังคมที่มีนัยสำคัญ 5 มิติ ได้แก่ มิติที่อยู่อาศัย มิติด้านสุขภาพ มิติด้านการมีงานทำและรายได้ มิติด้านศาสนาและวัฒนธรรม และมิติด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน



มาตรการ กลไกเพื่อการคุ้มกันผลกระทบทางสังคม จากการอยู่ร่วมกันของชาติอาเซียนในประเทศไทย ประกอบด้วย เสริมสร้างกลไกเพื่อการสื่อสารระหว่างกัน ในชุมชน พัฒนาระบบสุขอนามัยให้ชาวอาเซียน พัฒนา ความรู้ ด้านวัฒนธรรมไทยและกฎหมายที่สำคัญ จัดทำฐานข้อมูล ชาวอาเซียนในชุมชน ส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่าง คนไทยและชาวอาเซียนในชุมชน ส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างคนไทยและชาวอาเซียนในชุมชน สนับสนุนการจัดระเบียบด้านที่อยู่อาศัยในชุมชนที่มีชาวอาเซียนอาศัยอยู่

3

ข้อเสนอแนะ

3.1 ควรมีมาตรการในการรณรงค์ด้านการ ส่งเสริมสุขอนามัยที่ถูกต้อง

3.2 ควรดำเนินการเชิงบูรณาการร่วมกับ กระทรวงแรงงาน

3.3 ควรมีนโยบายให้หน่วยงาน พม. ร่วมกับ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด (อพม.)

3.4 ควรมีนโยบายให้อาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (อพม.) รณรงค์เสริมสร้างเจตคติที่ดี

3.5 ควรมีนโยบายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.)

3.6 ควรมีนโยบายให้การเคหะแห่งชาติพัฒนาที่อยู่อาศัย

3.7 ควรมีนโยบายให้หน่วยงาน พม. มีการดำเนินการเชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ





สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/QF6dj>





ประเด็น ประชากรแฝง

➤ ปี 2559

- วิจัยแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมให้กับประชากรแฝงในจังหวัดชลบุรี

โครงการวิจัยแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม กับประชากรแฝงในจังหวัดชลบุรี

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของประชากรแฝงในพื้นที่
- 1.2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มประชากรแฝงในพื้นที่



2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกจากประชากรแฝงในจังหวัดชลบุรี จำนวน 11 อำเภอ จากฐานข้อมูลองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี (2553) ซึ่งมีจำนวนประชากร รวมทั้งสิ้น 1,285,252 คน และมีจำนวนประชากรแฝง รวมทั้งสิ้น 962,688 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจำนวน 480 ชุด ส่วนการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ จัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา พบว่า



สถานการณ์ปัญหาประชากรแฝงในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ด้านความมั่นคง กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน สมาชิกในครอบครัวที่มาอยู่ด้วย ส่วนใหญ่มีจำนวน 1-2 คน ประเด็นที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านเช่า/ห้องเช่า ด้านการศึกษา ประเด็นการศึกษาการบริการ ด้านการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้านการจัดการเรียนรู้ในชุมชนตามอัธยาศัย ประเด็นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่เข้าถึงทางโทรทัศน์ ด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยรายได้หลักหรือทรัพย์สินในการเลี้ยงชีพตนเอง/ ครอบครัว ส่วนใหญ่มาจากการทำงาน มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท

ด้านสังคม ประเด็นการเข้าถึงบริการทางสังคมการรับรู้หรือการใช้บริการตามสิทธิ ประโยชน์การบริการทางสังคม ส่วนใหญ่เข้าถึงโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ต้องมีการจัดช่องทางพิเศษให้กับประชาชน

ความต้องการบริการของประชากรแฝงต่อการให้บริการของภาคส่วนในด้านความมั่นคง บริการสวัสดิการด้านสุขภาพระดับมาก ความต้องการบริการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมระดับปานกลาง ด้านการศึกษา ความต้องการบริการด้านการศึกษาและการเรียนรู้ระดับมาก ความต้องการบริการข้อมูลข่าวสารระดับมาก ด้านเศรษฐกิจ ความต้องการบริการทางด้านรายได้และการออมระดับมาก และด้านสังคม ความต้องการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมระดับมาก ความต้องการบริการทางสังคม ระดับมาก



ส่งเสริมการฝึกอาชีพระยะสั้นในท้องถิ่นอย่างทั่วถึงเพื่อลดจำนวนประชากรแฝงเนื่องจากเข้ามาอาศัยเพื่อหางาน การแก้ไขการกระจายงบประมาณภาครัฐสู่พื้นที่ให้ตรงกับประชากรที่อาศัยอยู่จริงในจังหวัด

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมกับประชากรแฝงในพื้นที่ ประกอบด้วย ประชากรแฝงอยู่เกิน 5 ปี ควรย้ายภูมิลำเนาเข้ามาในพื้นที่ ปรับระเบียบกฎหมายให้เปิดกว้างในเรื่องบริการ การปรับอำนาจให้ท้องถิ่นสามารถทำได้ หน่วยงานทุกภาคส่วน

3

ข้อเสนอแนะ

ท้องถิ่นจัดสำรวจประชากรแฝงในเขตพื้นที่เป็นฐานข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ ในระบบสมาร์ทการ์ด มีช่องทางการสื่อสารให้ประชากรแฝงทราบ ใช้สิทธิของตน มีเครือข่ายสหวิชาชีพ/สหวิชาการ เชื่อมประสานภาคธุรกิจช่วยสนับสนุนในเรื่องการจัดสวัสดิการ

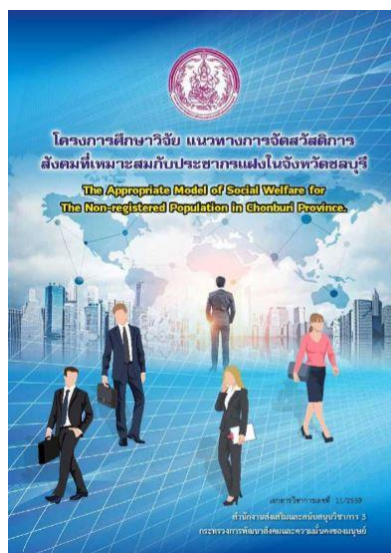
4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่

<https://qr.go.page.link/AVbgC>





ด้าน ผู้สูงอายุ

➤ ปี 2558

- วิจัยรูปแบบการบริการด้านสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุพิการ
- วิจัยการจัดระบบการดูแลทางสังคมและระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน
- วิจัยการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย

➤ ปี 2559

- วิจัยกลยุทธ์การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้สูงอายุของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- วิจัยกลยุทธ์ส่งเสริมการออมให้แก่วัยผู้ใหญ่เพื่อเตรียมการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ
- วิจัยการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย

➤ ปี 2561

- วิจัยแบบจำลองการส่งเสริมการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุในเขตชนบท

➤ ปี 2562

- วิจัยการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในภาวะพหุผลพลั้งให้เกิดการยังประโยชน์ด้านสังคม
- วิจัยกลยุทธ์ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุไทย

โครงการวิจัยรูปแบบการบริการที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุพิการ

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุพิการที่มีในปัจจุบัน
- 1.2 เพื่อศึกษาสถานภาพผู้สูงอายุพิการ ผู้ดูแลผู้สูงอายุพิการและความต้องการในการได้รับการในด้านต่าง ๆ จากการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อสนับสนุนการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุพิการ
- 1.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดบริการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุพิการ



2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้สูงอายุพิการ จำนวน 720 คน และผู้ดูแลผู้สูงอายุพิการ จำนวน 720 คน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการศึกษาดูงานสถานบริการที่จัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการสูงอายุในประเทศไทย การจัดเวทีประชุมเพื่อถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุพิการ บุคคลซึ่งดูแลผู้สูงอายุ ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แกนนำชุมชน อาสาสมัคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต่อการจัดบริการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุพิการ/ผู้พิการสูงอายุ และจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)



ผลการศึกษาวิจัย พบว่า รูปแบบการบริการสำหรับผู้สูงอายุพิการที่มีในปัจจุบัน มี 5 รูปแบบหลักที่สำคัญ ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดบริการโดยภาครัฐ 2) รูปแบบการให้บริการที่จัดโดยภาคเอกชนและองค์กรสาธารณกุศล 3) รูปแบบให้บริการที่จัดโดยภาคธุรกิจเอกชน 4) รูปแบบให้บริการที่จัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) รูปแบบให้บริการแบบพหุภาคีหรือพหุลักษณะ

สถานภาพผู้สูงอายุพิการ ส่วนใหญ่การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ไม่ได้ประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่พิการทางการเคลื่อนไหว และได้จดทะเบียนคนพิการแล้ว การพิการส่วนใหญ่เกิดจากโรคภัยไข้เจ็บและความชรา สถานภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุพิการ ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน จบประถมศึกษา ทำอาชีพเกษตร

และรับจ้าง ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทักษะ ได้รับการอบรมทางด้านการดูแลผู้สูงอายุ/ผู้พิการ ส่วนใหญ่ดูแลมา 2-5 ปี ไม่ได้เข้ากลุ่ม ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม



รูปแบบการบริการผู้สูงอายุ/ผู้พิการที่เหมาะสม จากผลการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการบริการที่จัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) รูปแบบการบริการโดยชุมชนแบบพหุภาคี หรือพหุลักษณะ 3) รูปแบบการบริการทางเลือก เช่น รูปแบบการบริการโดยภาคธุรกิจเอกชน รูปแบบการบริการโดยองค์กรสาธารณกุศล รูปแบบการบริการโดยชุมชน

3

ข้อเสนอแนะ

3.1 แนวคิดการให้บริการผู้สูงอายุ/ผู้พิการ ต้องเน้นให้เกิดการแก้ไขฟื้นฟูตนเองเป็นพื้นฐาน ให้ดำรงชีวิตอยู่ได้เยี่ยงคนปกติมากที่สุดด้วยสภาพจิตใจที่ไม่ท้อแท้ในโชคชะตา อยู่อย่างมีความหวัง และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนตามความเหมาะสมของสภาพร่างกายและโอกาส



3.2 กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ควรทำความเข้าใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เห็นความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการทั่วไป และผลักดันเป็นนโยบายหลักของท้องถิ่น

3.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหลักในการจัดทำฐานข้อมูลคนพิการในพื้นที่ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หารูปแบบการบริการที่เหมาะสม และวางแผนการดำเนินงาน โดยให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มคนพิการและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน



3.4 ในการให้บริการผู้สูงอายุ/ผู้พิการ ควรมีการจัดประเภทตามความรุนแรง 3 ประเภท คือ 1) ผู้สูงอายุ/ผู้พิการที่มีภาวะสุขภาพไม่รุนแรง 2) ผู้สูงอายุ/ผู้พิการที่ติดบ้านไม่สะดวกในการออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน 3) ผู้สูงอายุ/ผู้พิการที่มีภาวะสุขภาพติดเตียง หรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนปฏิบัติการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตรงกับสภาพข้อเท็จจริงที่สุด

3.5 ควรจัดให้มีการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุเกิดความพิการ ด้วยการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับด้านสุขภาพ โภชนาการ การจัดการภาวะความเครียด การเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของตนเอง การออกกำลังกายที่เหมาะสมและการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

3.6 อาสาสมัครในชุมชนที่ทำงานเพื่อคนพิการ ควรได้รับความสำคัญและยกย่องว่าเป็นผู้เสียสละเวลาและชีวิตส่วนตัว ทูมเททั้งกำลังกาย กำลังใจอย่างแท้จริง

3.7 ควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุพิการหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุพิการด้วย เพื่อสร้างภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเอง โดยอาจเป็นกิจกรรมที่ไม่เกิดความเครียด



4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/zQmcm>



โครงการวิจัยการจัดระบบการดูแลทางสังคมและ ระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน

1

วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาความต้องการการดูแลทางสังคมและ
การดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน

1.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ วิธีการ และ
ระบบการดูแลทางสังคมและระบบการดูแลระยะยาวสำหรับ
ผู้สูงอายุในครอบครัวระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศ

1.3 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดระบบการดูแลทางสังคมและระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ
ในครอบครัวและชุมชน



2

ผลการศึกษา



และผู้ที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง จำนวน 249 คน และการสนทนากลุ่ม กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการดูแล
ผู้สูงอายุที่บ้านและในชุมชน จำนวน 25 กลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ความต้องการการดูแลทางสังคมและความต้องการการดูแล
ระยะยาว พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการการดูแล 2 ด้านหลัก ๆ ได้แก่
ความต้องการการดูแลบริการสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง
มีความต้องการบริการสถานบริบาลคนชรามากกว่าต้องการอยู่บ้าน
หรืออยู่กับครอบครัว ครอบครัวของผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอต่อ
การดูแลความต้องการการบริการทางสังคม พบว่า ผู้สูงอายุต้องการ
ให้มีการจัดผู้จัดการดูแล ที่ทำหน้าที่วางแผนและประสานการดูแล

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธี
วิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง
เชิงปริมาณ คือ ผู้ที่อายุ 60 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่
ในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุน
วิชาการ 1-12 ทั้งที่พึ่งตนเองได้ จำนวน 1,184 คน



เมื่ออยู่ในภาวะที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบ วิธีการ ของระบบ การดูแลทางสังคมและการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในครอบครัวระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยยังมีระบบการดูแลระยะยาวอย่างไม่เป็นรูปธรรม เน้นการดูแลจากครอบครัวและการสงเคราะห์เป็นครั้งคราว สำหรับต่างประเทศเน้นการดูแลจากครอบครัวเช่นกัน และมีการจ่ายเงินสมทบเข้าสู่ระบบประกันสุขภาพและระบบการดูแลระยะยาวตั้งแต่วัยทำงาน และแนวทางการจัดระบบการดูแล ทางสังคมและระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน ได้แก่ การทำแผนและเตรียมงบประมาณรองรับ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มและคนในชุมชน ในการดูแลคนในครอบครัว ชุมชน การติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง และการใช้เครือข่ายภายนอกชุมชนร่วมดูแล

3

ข้อเสนอแนะ

3.1 ควรส่งเสริมหน่วยงานในพื้นที่ให้นำข้อมูลด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์เพื่อจัดบริการด้านระบบการดูแลทางสังคมแก่ผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการ

3.2 กรมกิจการผู้สูงอายุ ควรเพิ่มศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฐานข้อมูลการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การตรวจเยี่ยมบ้าน การบริการทางสังคมให้กับผู้สูงอายุในชุมชน



4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/C38PY>

โครงการวิจัยการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในปัจจุบัน
- 1.2 เพื่อศึกษาความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย
- 1.3 เพื่อกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย

2

ผลการศึกษา



การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาโดยแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ วัยต้น (อายุ 60-69 ปี) วัยกลาง (70-79 ปี) และวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีการศึกษาเชิงปริมาณเป็นหลัก ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการจัดชั้นภูมิ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,808 คน และการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นตัวประกอบรอง มีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 785 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสนทนากลุ่ม แนวคำถามการประชุมกลุ่มย่อย และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และ Correlation และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการประชุมกลุ่มย่อยในรูปแบบของการพรรณนาความ



จากการดำเนินการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับสวัสดิการที่รัฐจัดให้ซึ่งเป็นสวัสดิการตามกฎหมายหรือข้อบังคับตามกฎหมายและได้ใช้สวัสดิการดังกล่าว หากแต่ยังมีผู้สูงอายุบางส่วนที่ไม่ได้ใช้สวัสดิการตามกฎหมายเนื่องจากไม่ทราบว่า มี เมื่อกล่าวถึงสวัสดิการตามรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการจัดบริการสวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพตามกฎหมายมากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับเป็นรายบุคคล ส่วนสวัสดิการเกี่ยวกับการบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ สวัสดิการเกี่ยวกับการบริการข้อมูลข่าวสาร สวัสดิการเกี่ยวกับการบริการทางสังคม ได้รับการจัดบริการในภาพกว้างไม่เฉพาะเจาะจง ส่วนสวัสดิการเกี่ยวกับด้านรายได้และการออม สวัสดิการเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมทางสังคม ส่วนใหญ่ได้รับเป็นกลุ่มและ



ขับเคลื่อนโดยองค์กรทางสังคมที่ชุมชนร่วมกับรัฐ ร่วมกันจัดตั้ง ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ส่วนสวัสดิการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ยังไม่มี การกล่าวถึงการดำเนินการจัดสวัสดิการด้านนี้ มากนัก พบเพียงบางพื้นที่ที่มีการดำเนินการ สำหรับปัจจัยที่ทำให้การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ C4MEPP คือ การสื่อสาร

ที่ดี การมีบุคลากร งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการที่ดีพร้อมดำเนินการ หากแต่ ในเรื่องของงบประมาณยังมีข้อจำกัดในการจัดสวัสดิการบางด้าน เช่น สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

สำหรับความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุตามช่วงวัย พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการ ในด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม และ ด้านรายได้และการออม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ ผลการสำรวจยังพบว่า การจัดสวัสดิการทุกด้านมีความจำเป็นต้องจัดควบคู่กัน เพราะ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสวัสดิการด้านต่าง ๆ พบว่า มีอิทธิพลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

โดยสรุป การจัดสวัสดิการจำเป็นต้องจัดให้ ครอบคลุมทุกด้านและจัดให้เหมาะสมสำหรับแต่ละช่วง วัย โดยคำนึงถึงสมรรถนะทางร่างกายและความจำเป็น ในการดำรงชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ



3

ข้อเสนอแนะ

3.1 จากการศึกษา พบว่า ความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องของการจ่ายเบี้ยยังชีพ เป็นเรื่องสำคัญ ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ แต่ความเห็นบางส่วนมองว่าเป็นการจ่ายแบบปูพรม ผู้สูงอายุที่ไม่จำเป็น ก็ได้รับในอัตราเท่ากัน จึงควรมีการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบความเหมาะสมในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ



3.2 จากการศึกษา พบว่า ในปัจจุบัน ผู้สูงอายุมีความกังวลใจในเรื่องของการทำงาน หายรายได้ และต้องการสวัสดิการในรูปแบบของการ เสริมสร้างศักยภาพในการทำงาน ดังนั้น ควรมีการ วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างหลักสูตรอาชีพที่เหมาะสม แก่ผู้สูงอายุ



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/DrHG3>



โครงการวิจัยกลยุทธ์การสร้างเสริมเข้มแข็งของเครือข่ายผู้สูงอายุ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษารูปแบบ วิธีการ และระบบการบริหารจัดการของเครือข่ายที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
- 1.2 เพื่อจัดทำกลยุทธ์การสร้างเสริมเข้มแข็งของเครือข่ายผู้สูงอายุ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ศึกษาโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แบ่งตามเขตรับผิดชอบของ สสว. 1-12 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ (การลงพื้นที่ศึกษาดูงานการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ และการสนทนากลุ่ม) โดยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและจำนวนองค์กรที่ได้มีการศึกษาดูงานและการสนทนากลุ่ม ได้มีการคำนวณสัดส่วนการเก็บข้อมูลในแต่ละพื้นที่ของ สสว. 1-12 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 52 องค์กร ส่วนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณได้ คัดเลือกพื้นที่จากการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random จากพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของ สสว. 1-12 จำนวนทั้งสิ้น 3,840 ตัวอย่าง



โดยผลจากการศึกษา พบว่าเครือข่ายผู้สูงอายุมีรูปแบบองค์กรที่มีการแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้น โดยอาศัยภารกิจ/กิจกรรม และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม ซึ่งแบ่งเป็นเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน โดยเครือข่ายดังกล่าว มุ่งเน้นการ

ดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของหน่วยงาน หรือโครงสร้างหลักของกลุ่มผลประโยชน์นั้น ๆ จากการวิเคราะห์เครือข่ายด้านผู้สูงอายุขององค์กรทั้ง 4 รูปแบบ มีการบริหารจัดการเครือข่ายคล้ายกันใน 2 แนวทาง คือ การใช้กลไกการบริหารตามแนวดิ่งและกลไกการบริหารแนวราบ ซึ่งในการวิเคราะห์การใช้กลไกการบริหาร พบว่า กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะเน้นที่กลไกการทำงานตามแนวดิ่ง คือมีโครงสร้างการบริหารงานแบบลำดับชั้น โดยมีการปฏิบัติงานตามคำสั่งและ

หน้าที่รับถ่ายทอดคำสั่ง ส่งผลให้การตัดสินใจในการบริหารงานต่าง ๆ ต้องมาจากผู้ที่มีศักยภาพสูงกว่า ซึ่งเป็นลักษณะการบริหารงานภายในองค์กร แต่เมื่อวิเคราะห์ถึงการประสานงานองค์กรระหว่างกระทรวงฯ กับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกกระทรวงฯ จะใช้กลไกการทำงานตามแนวราบ แต่ก็ไม่ได้มีประสานงานในลักษณะของกระบวนการทำงานเครือข่ายที่ชัดเจน มีเพียงการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในลักษณะของการ



ประสานข้อมูล โครงการและกิจกรรม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรเครือข่ายภายนอก พบว่า องค์กรภายนอกกระทรวงฯ จะมีการทำงานที่เน้นกลไกการบริหารแนวราบมากกว่าแนวดิ่ง กล่าวคือ ใช้รูปแบบการบริหารที่เน้นการประสานงาน การมอบงาน และความร่วมมือในแนวราบเป็นหลัก อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างแกนนำขององค์กรเป็นจุดเชื่อมต่อ (Node) ของแต่ละเครือข่าย โดยการบริหารงานในรูปแบบนี้จะให้ความสำคัญกับแกนนำหรือผู้นำเครือข่าย และภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนและการบริหารงานเครือข่าย ไม่เน้นการสั่งการหรือการบังคับบัญชาแบบลำดับชั้นเหมือนองค์กรภาครัฐ ซึ่งองค์กรที่เน้นการใช้กลไกแนวราบ เช่น องค์กรภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น โดยองค์กรเหล่านี้มักจะอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการ



บริหารจัดการในทุกกระบวนการ จากผลการศึกษาทำให้เห็นได้ว่า การจัดทำกลยุทธ์ในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้สูงอายุของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นั้น ต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนอีกหลายประการ ซึ่งกระทรวงฯ ยังไม่ได้มีการลงไปปฏิบัติงานร่วมกับภาคีภายนอกกระทรวงอย่างจริงจัง ทั้งนี้หาก

วิเคราะห์ถึงภารกิจของกระทรวงฯ ที่ต้องทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมากในพื้นที่ แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของหน่วยงานระดับพื้นที่การทำงานกับภาคีเครือข่ายย่อมเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้งานของกระทรวงฯ สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่ม เป้าหมายผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาการดำเนินงานเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ สามารถนำเสนอแนวทางการทำงานและกลยุทธ์การทำงานด้านผู้สูงอายุ 3 ประเด็น คือ

หนึ่ง คือ การบริหารจัดการเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ โดยมีมาตรการในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในด้านต่าง ๆ

สอง คือ การส่งเสริมและพัฒนาผู้นำองค์กรเครือข่ายด้านผู้สูงอายุให้มีศักยภาพในการทำงานและมีพลังในการดึงภาคีเครือข่ายเข้ามาทำงานร่วมกันโดยการมีส่วนร่วมจากผู้สูงอายุ โดยมีมาตรการในการคัดสรรผู้นำองค์กร การพัฒนาศักยภาพของผู้นำ



สาม คือ การจัดทำยุทธศาสตร์การสร้างร่วมมือกับเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ โดยมีมาตรการในการทำงานร่วมกันเพื่อวางแผนและปฏิบัติงานร่วมกันในหลาย ๆ ด้านระหว่างกระทรวงและภาคีเครือข่าย

3

ข้อเสนอแนะ

กระทรวง พม. ควรสนับสนุนภาคีเครือข่ายในหลาย ๆ ด้าน เพื่อส่งเสริมกลไกการพัฒนาระบบการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสนับสนุนด้านงบประมาณ องค์ความรู้ และการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ รวมไปถึงการบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง เพื่อให้โครงการกิจกรรมที่ดำเนินงานกับผู้สูงอายุเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และหนุนเสริมการดำเนินงานซึ่งกันและกัน เพื่อลดระยะเวลาในการดำเนินงาน และมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ควรมีการจัดทำยุทธศาสตร์การสร้างร่วมมือเครือข่ายผู้สูงอายุในระดับประเทศอย่างชัดเจน และควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อมูลของผู้สูงอายุมาช่วยกำหนดแนวทางการพัฒนางานต่อไป

4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่

<https://qr.go.page.link/2RqyT>



โครงการวิจัยกลยุทธ์ส่งเสริมการออมให้แก่วัยผู้ใหญ่ เพื่อเตรียมการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์การออมและลักษณะการออมของวัยผู้ใหญ่ในปัจจุบัน
- 1.2 เพื่อศึกษาทัศนคติและความต้องการการสนับสนุนด้านการออมของวัยผู้ใหญ่
- 1.3 เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการส่งเสริมการออมให้แก่วัยผู้ใหญ่

2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในพื้นที่ 36 ตำบล เป็นจำนวน 4,284 คน ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติอนุมาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการสนทนากลุ่มในพื้นที่ 36 ตำบล จำนวน 36 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนารายละเอียดตีความจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกต ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการออมระดับมาก ทัศนคติต่อการออมระดับสูง มีพฤติกรรมการออมในระดับปานกลาง ความรู้เกี่ยวกับการออม ทัศนคติเกี่ยวกับการออม ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม มีผลในเชิงบวกต่อการออม โดยปัจจัยทางจิตวิทยา สามารถอธิบายตัวแปรการออมได้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยทางสังคม สามารถอธิบายตัวแปรการออมร่วมกันได้เพิ่มขึ้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับการออม และทัศนคติเกี่ยวกับการออม อธิบายตัวแปรการออมร่วมกันได้ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเกี่ยวกับความรู้ด้านการออม และต้องการอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ กลยุทธ์ส่งเสริมการออมให้แก่วัยผู้ใหญ่มี 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การส่งเสริมการเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย กลยุทธ์การส่งเสริมความรู้การออม และกลยุทธ์การสร้างความตระหนักในการออม



3

ข้อเสนอแนะ

กระทรวง พม. ควรส่งเสริมการออมในระดับชุมชนโดยปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เกิดการจ่ายผลตอบแทนแก่สมาชิกเป็นบำนาญรายเดือน การให้ความรู้ในการประกอบอาชีพเสริมให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย หน่วยงานภาครัฐควรสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชนเห็นความสำคัญของกองทุนการออมแห่งชาติ และมีการใช้จ่ายโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยกลยุทธ์ส่งเสริมการทำงานให้แก่วัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุไทย และการเสริมสร้างวินัยการออม



4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/cYTdY>



โครงการวิจัยแบบจำลองการส่งเสริมการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุในเขตชนบท

1

วัตถุประสงค์

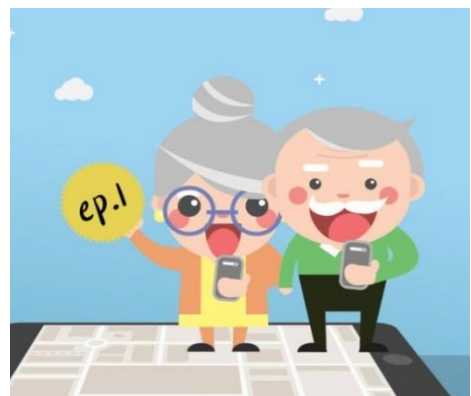
- 1.1 เพื่อศึกษาช่องทางการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้สูงอายุในเขตชนบทที่มีในปัจจุบัน
- 1.2 เพื่อศึกษาความต้องการส่งเสริมการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบท
- 1.3 เพื่อจัดทำแบบจำลองการส่งเสริมการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุในเขตชนบท



2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ แบบสอบถามในพื้นที่ 13 ตำบล เป็นจำนวน 3,796 คน ประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปใช้สถิติเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการสนทนากลุ่มในพื้นที่ 13 ตำบล จำนวน 13 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนารายละเอียดตีความจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้



ช่องทางเสียงตามสายเป็นช่องทางที่ผู้สูงอายุในเขตชนบทใช้ในการรับรู้สิทธิสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 56.2 เนื่องจากเป็นช่องทางที่มีเกือบทุกหมู่บ้าน ไม่มีค่าใช้จ่ายในการรับฟัง และการเข้าถึงข้อมูล การสื่อสารใช้ภาษาท้องถิ่นทำให้ผู้สูงอายุในเขตชนบทเข้าใจง่าย และเป็นการสื่อสารในรูปแบบการฟังที่สะดวกและเข้าใจง่ายกว่าการอ่านเนื่องจากการศึกษาและการเสื่อมสภาพของอวัยวะทางการมองเห็น



ผลการวิจัยแสดงให้เห็นเพิ่มเติมว่า มากกว่า ร้อยละ 90 ของผู้สูงอายุในเขตชนบทไม่เคยใช้เทคโนโลยี ในการเข้าถึงข่าวสารและสวัสดิการทั้ง 7 ด้านเลย โดยผู้สูงอายุให้เหตุผลว่าวิธีการใช้ยุ่งยาก มีค่าใช้จ่าย ในการเข้าถึงเทคโนโลยีทั้งตัวอุปกรณ์ และสัญญาณ

อินเทอร์เน็ต และด้วยวัยของผู้สูงอายุจะมีปัญหา ด้านสุขภาพสายตาก็ทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยี

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการส่งเสริมการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารเพื่อการจัดสวัสดิการสังคมในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1) สวัสดิการสังคมด้านการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีความต้องการใช้ E-Learning มากกว่า เทคโนโลยีอื่นในการเข้าถึง สวัสดิการด้านการศึกษา



2) สวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีความต้องการใช้สายรัดข้อมือ แจ้งเตือนสุขภาพ มากกว่าเทคโนโลยีอื่นในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ ด้านสุขภาพ



3) สวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีความต้องการใช้ Social Map มากกว่าเทคโนโลยีอื่น ในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

4) สวัสดิการสังคมด้านรายได้และการมีงานทำ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการด้านรายได้และการมีงานทำไม่แตกต่างกัน

5) สวัสดิการสังคมด้านนันทนาการ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการใช้ YouTube มากกว่า เทคโนโลยีอื่นในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการด้านนันทนาการ

6) สวัสดิการสังคมด้านยุติธรรม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึง สิทธิสวัสดิการสังคมด้านยุติธรรมทำไม่แตกต่างกัน

7) สวัสดิการด้านการบริการทางสังคมทั่วไป พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการด้านการบริการทางสังคมทั่วไป

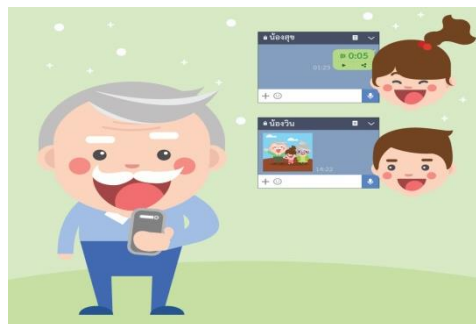
3

ข้อเสนอแนะ

กระทรวง พม. ควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียน การสอนแนะนำวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบ ต่างๆ โดยใช้กลไกของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริม



อาชีพผู้สูงอายุในพื้นที่ หรือโรงเรียนผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐ ควรสนับสนุนในด้านการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตให้แก่ผู้สูงอายุในชนบท สำหรับการศึกษาวิจัย “รูปแบบแอปพลิเคชันที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเพื่อนำไปสู่ผู้สูงอายุ 4.0” และวิจัย “การจัดทำสายรัดข้อมือเพื่อสุขภาพให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการนำไปใช้ของผู้สูงอายุ”



4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/ERpUj>

โครงการวิจัยการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในภาวะพหุพลัง ให้เกิดการยังประโยชน์ด้านสังคม

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในภาวะพหุพลังให้เกิดการยังประโยชน์ด้านสังคม
- 1.2 เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ
- 1.3 เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน



2

ผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 2,520 ตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุจำนวน 2 ท่าน



ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60-69 ปี

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในภาวะพหุพลัง คือ การมีแรงบันดาลใจ การมีสภาพแวดล้อมโดยรอบที่เอื้ออำนวย การมีระบบการยอมรับผลงาน การให้รางวัล การเสริมแรงและการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในภาวะ
พหุพลัง คือ เสริมบรรยากาศการมีสัมพันธภาพที่ดี
ในครอบครัว ชุมชน มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ มองผู้สูงอายุ
มีคุณค่า

แนวทางการส่งเสริมสุขภาพ คือ ส่งเสริมให้
ผู้สูงอายุออกกำลังกาย ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อ
สังคม ดูแลตัวเอง และส่งเสริมให้เรียนรู้เทคโนโลยี
ข่าวสาร

แนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อความมั่นคงในวัยสูงอายุ คือ เตรียมตั้งแต่ช่วงหนุ่มสาว ใช้ชีวิต
อย่างระมัดระวัง ไม่ทำร้ายสุขภาพตัวเอง มองโลกในแง่ดี มีเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สร้างความมั่นคงเรื่อง
ทรัพย์สินเงินทอง มีวินัยการใช้จ่าย และการออม เสริมทักษะทางสังคมด้านเทคโนโลยี และมีการวางแผน
เตรียมตัวที่จะตัวเองในระยะยาว

แนวทางในการพัฒนาสวัสดิการสังคมในภาพรวม คือ ยึดหลักสิทธิมนุษยชน เปลี่ยนจากการสงเคราะห์
เป็นการพัฒนาโดยปรับไปตามที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ



3

ข้อเสนอแนะ

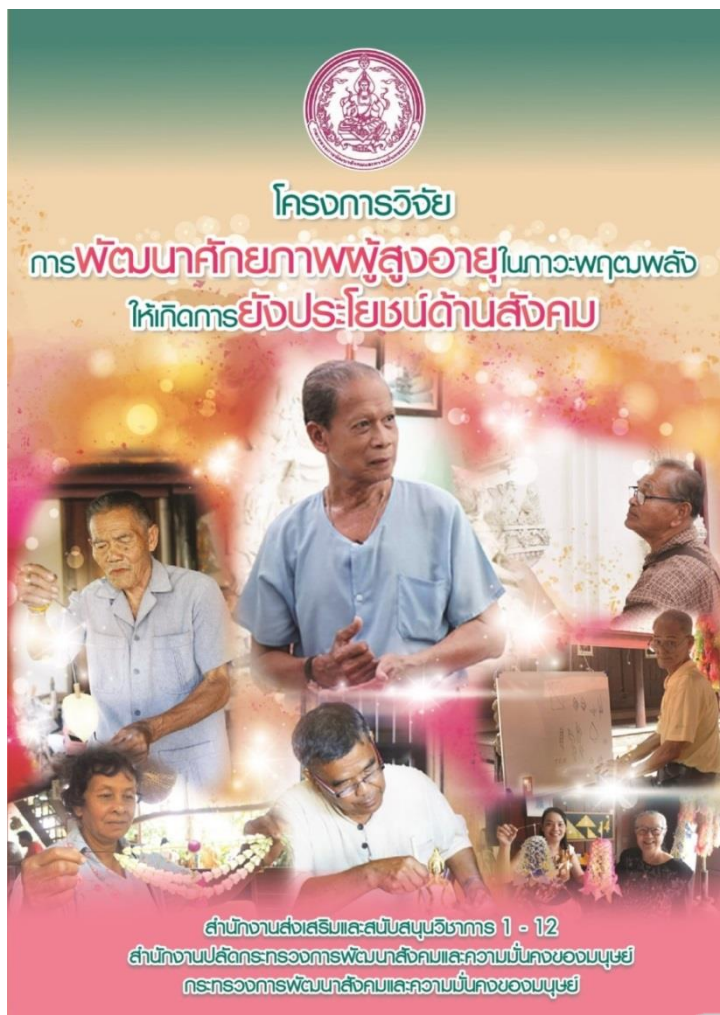
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ให้กระทรวง พม.
ใช้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ
(ศพอส.) เป็นศูนย์รวมของคนสูงวัยที่ยังคงมีพลังมาร่วมกัน
โดยผ่านการบริหารจัดการร่วมของชุมชน และหน่วยงาน

ในพื้นที่ควรมีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวง ร่วมกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(อพม.) ทำงานประสานเชื่อมโยงกับผู้สูงอายุที่ยังมีพลัง
ในการทำงาน เพื่อสร้างเครือข่ายอาสาสมัครผู้สูงอายุ
ในการทำงานเพื่อสังคมให้มีเพิ่มขึ้น และควรมีนโยบายให้
ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)
ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อสนับสนุนกลไกการ
ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน
เพื่อรองรับสังคมสูงวัยในแต่ละชุมชน



ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ควรดำเนินงาน
เชิงบูรณาการร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรม/โครงการ เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ ความชำนาญ มีโอกาสได้ใช้
ความรู้ความสามารถและพลังเพื่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนและสังคม





สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/V3bG8>



โครงการวิจัยกลยุทธ์ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุไทย

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์การทำงานและลักษณะการทำงานของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุไทยในปัจจุบัน
- 1.2 เพื่อศึกษาทัศนคติและความต้องการการสนับสนุนด้านการทำงานของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุไทย
- 1.3 เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมการทำงานของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุไทย

2

ผลการศึกษา



การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการใช้ทั้งวิธีการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 55 – 65 ปี เป็นแรงงานนอกระบบหรือผู้ที่ว่างงาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมาย คือ ตัวแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการทำงานของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านแรงงานและผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์การทำงานของผู้สูงอายุในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงและมีรายได้ไม่แน่นอน ส่งผลให้ผู้สูงอายุที่ยากจนมีจำนวนค่อนข้างมาก เหตุผลสำคัญในการทำงานอย่างต่อเนื่องของกลุ่มตัวอย่างคือ การมีภาระที่ต้องดูแลบุคคลในครอบครัว มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว และต้องการใช้เงินเลี้ยงดูตนเอง ซึ่งเป็นเหตุผลในเชิงเศรษฐกิจเป็นหลัก แหล่งรายได้หลักส่วนใหญ่มาจากการทำงาน รองลงมาคือ



เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ บุตร และคู่สมรส รายได้โดยเฉลี่ยทั้งในระดับบุคคลและครัวเรือน น้อยกว่าหนี้สินรวมต่อบุคคลและครัวเรือน 10 เท่าโดยประมาณ สำหรับทัศนคติต่อการทำงาน ทัศนคติที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือการทำงานเป็นการสร้างคุณค่า ทำให้ได้เข้าสังคม และควรมีการสนับสนุนความมั่นคงด้านรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ส่วนความต้องการการสนับสนุนการทำงานที่สำคัญ ได้แก่ สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล สวัสดิการและความมั่นคงด้านรายได้และการ ประกอบอาชีพ และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการทำงาน



ปัจจัยที่ช่วยหนุนเสริมการทำงาน ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีทักษะ/ประสบการณ์ และสามารถเรียนรู้การทำงานใหม่ ๆ ที่ไม่เกินความสามารถได้ ภาครัฐที่มีนโยบายเอื้อต่อการทำงาน และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพ การขาดฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุ ผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการบูรณาการระหว่างหน่วยงานขาดความเป็นเอกภาพ ผลจากการประมวล

ข้อมูลทั้งหมดนำมาสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมการทำงาน 5 กลยุทธ์ คือ

- 1) จัดทำฐานข้อมูลของผู้สูงอายุและกลไกในระดับพื้นที่
- 2) สร้างค่านิยมในการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุ
- 3) ส่งเสริมการบูรณาการด้านการทำงานของผู้สูงอายุ
- 4) ส่งเสริม พัฒนาอาชีพให้ครบวงจร เพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
- 5) พัฒนาระบบความคุ้มครองในการทำงานของผู้สูงอายุ



3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางาน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงด้านการเงิน โดยเริ่มต้นตั้งแต่วัยแรงงาน การส่งเสริมให้ผู้ที่ทำงานในระบบมีการทำอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ควบคู่กันไป เพื่อให้มีทักษะและประสบการณ์ที่ทำให้สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง และควรมีการนำกลยุทธ์ที่กำหนดไปทดลองปฏิบัติในพื้นที่ ๆ ค่อนข้างจะมีความพร้อม ก่อนที่จะมีการขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ





สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/8UTM6>





ด้าน ผู้ด้อยโอกาส

➤ ปี 2559

- วิจัยทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมแก่คนเร่ร่อน

➤ ปี 2560

- วิจัยนวัตกรรมการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงสู่การคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมเพื่อผู้ด้อยโอกาส

➤ ปี 2561

- วิจัยและพัฒนาการสื่อสารเพื่อยุติปัญหาการขอทาน
- วิจัยรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหขอทานแบบมีส่วนร่วม

โครงการวิจัยทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม ที่เหมาะสมแก่คนเร่ร่อน

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 การศึกษาสถานการณ์ ปัญหา และความต้องการของคนเร่ร่อนในปัจจุบัน
- 1.2 การศึกษาโอกาสและปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการสังคมของภาครัฐ
- 1.3 การศึกษาทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2

ผลการศึกษา



การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ประยุกต์ใช้ทั้งวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และการใช้เทคนิคการวิจัยกรณีศึกษา ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนไร้ที่พึ่งมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งจากสภาพปัญหาบุคคลทั้งร่างกายและจิตใจ สภาพแวดล้อมจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ดังปรากฏในลักษณะคนเร่ร่อน ไร้บ้าน ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ กลุ่มคนดังกล่าวเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสตกเป็นคนไร้ที่พึ่ง

เนื่องจากภาวะด้อยโอกาสทางสังคมและถูกตัดออกจากสังคมที่ชัดเจน และอาจกลายเป็นคนไร้ที่พึ่ง หากไม่มีมาตรการใด ๆ รองรับ

2. อุปสรรคสำคัญในการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไร้ที่พึ่ง คือ ผู้ใช้บริการในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับความพิการ มีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง อีกทั้งมี ภาวะอาการทางจิตหรือเป็นผู้ป่วยโรคจิตเภท ปัญหาหลักในการทำงานด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของหน่วยงาน คือ บุคลากร เจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อสัดส่วนการให้บริการคนไร้ที่พึ่ง ไม่มีประสบการณ์ ขาดความรู้ ความชำนาญ ที่สำคัญคือไม่ทราบสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการ ปัญหาเกี่ยวกับ



การประสานส่งต่อระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวง พม. ความไม่พร้อมในด้านสถานที่ในการให้บริการ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ สภาพปัญหาความต้องการของผู้ใช้บริการ

3. ทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมต่อหน่วยงานภาครัฐและ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เป้าหมายสำคัญในการทำงานด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง คือ การส่งเสริมคนไร้ที่พึ่งให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดี หัวใจ สำคัญของการทำงานอยู่ที่เจ้าหน้าที่ที่ต้องส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิที่เหมาะสม



ของคนไร้ที่พึ่ง มีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ จำเป็นที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้เรื่องสิทธิและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องในการทำงานกับคนไร้ที่พึ่ง รวมถึงการทำงาน ด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมีความเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับ ครอบครัวและญาติที่ต้องมี ความรู้ ความเข้าใจ และ ยอมรับคนไร้ที่พึ่ง ระดับชุมชน คือ ชุมชนจำเป็นต้อง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลและคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง การป้องกันและเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นคนไร้ที่พึ่ง

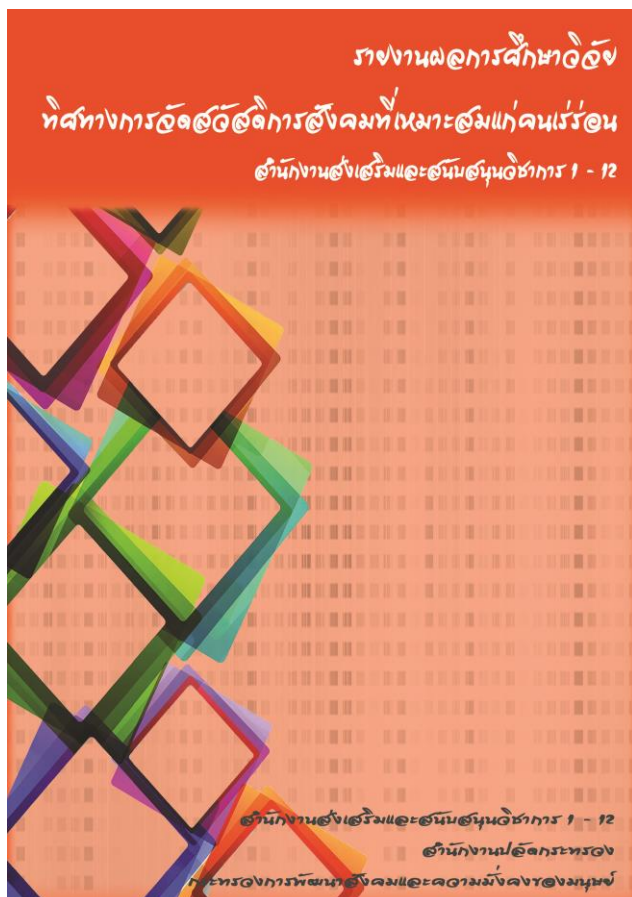
3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย คณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแห่งชาติและคณะกรรมการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่งระดับจังหวัด จำเป็นต้องขับเคลื่อนงานทั้งระดับนโยบายและงานระดับพื้นที่ และส่งเสริมการ เชื่อมโยงงานด้านนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ รวมถึงควรมีแผนหรือแนวทางการพัฒนาศักยภาพ บุคลากรเจ้าหน้าที่ทั้งระบบที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ หน่วยงานภาคี องค์กรเครือข่าย เพื่อให้เกิดเป้าหมายการทำงานทั้งการทำงานของหน่วยงานและการทำงาน ร่วมกัน โดยหน่วยงาน พม. ทำหน้าที่เป็น ผู้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมบทบาทและ ศักยภาพการทำงานของหน่วยงานและ สสว. ในฐานะหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการระดับ พื้นที่ควรมีบทบาทในการสร้างกระบวนการ เรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนา สังคมและส่งเสริมคุณภาพชีวิต





สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/wnadR>



โครงการวิจัยนวัตกรรมการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียง สู่การคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมเพื่อผู้ด้อยโอกาส

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาทางสังคมของผู้ด้อยโอกาส
- 1.2 เพื่อศึกษาประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมของผู้ด้อยโอกาส
- 1.3 เพื่อเสนอนวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับความต้องการการคุ้มครองทางสังคม
เพื่อผู้ด้อยโอกาส



2

ผลการศึกษา



การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมุ่งศึกษาถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สถานการณ์ผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ การคุ้มครองทางสังคม และการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่มีในปัจจุบัน เพื่อสร้างนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหามาตรการการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมกับผู้ด้อยโอกาสในชุมชน โดยมีขอบเขตการศึกษาในพื้นที่เขตรับผิดชอบของ สสว.1-12 รวม 12 พื้นที่ วิธีการคัดเลือกกรณีศึกษาได้มาจากการศึกษาฐานข้อมูลสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ฐานข้อมูลทางด้านสังคมของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และฐานข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมของ สสว.1-12 ย้อนหลัง 2 ปี สรุปผลจากการศึกษาดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาต่อยอดแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน และปัญหาของเกษตรกรในหลากหลายรูปแบบ เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เรียนรู้จากการลองผิดลองถูกโดยใช้ฐานกิจกรรมเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ได้เกิดรูปแบบนวัตกรรมการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งหมด 12 รูปแบบ ได้แก่



1. รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
2. รูปแบบศูนย์เรียนรู้เพื่อความยั่งยืนจากฐานคิดการเกษตรผสมผสาน
3. รูปแบบชีวิตพอเพียงเพื่อหลังการพ้นโทษของผู้ด้อยโอกาส
4. รูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงจากพ่อหลวงสู่ชุมชน
5. รูปแบบการพัฒนาชุมชนสู่ศูนย์เรียนรู้ประจำ

ตำบลตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 6. รูปแบบนวัตกรรมหลุมพอเพียงสู่กลุ่มฮักแพงแบ่งปันเพื่อผู้ด้อยโอกาส 7. รูปแบบสวัสดิการพอเพียงเพื่อผู้ด้อยโอกาส 8. รูปแบบนวัตกรรมเพื่อผู้ต้องขัง กับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก 9. รูปแบบปราชญ์ชุมชนสร้างสรรค์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพอเพียง 10. รูปแบบปราชญ์โมเดล เรียนรู้วิถีคิด สร้างชีวิตใหม่จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 11. รูปแบบเกษตรวิถีพุทธ สร้างชุมชนพอเพียงเพื่อการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 12. รูปแบบนวัตกรรมทางเลือกสำหรับประชาชนและสิ่งแวดล้อมไบโอดีเซล ตามแนวประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงสู่การคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมเพื่อผู้ด้อยโอกาส ซึ่งมีจุดเริ่มต้นของรูปแบบเหมือนๆ กันคือการเริ่มจากกระบวนการวิเคราะห์ตัวปัญหา ซึ่งส่วนใหญ่ความด้อยโอกาสเกิดจากปัญหาความยากจน และเมื่อนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ก็จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งทุกคนสามารถนำไปใช้ได้จริง ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาในระดับบุคคล กลุ่มชุมชนหรือองค์กร ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน สามารถที่จะนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ไปสร้างให้เกิดชุมชนพอเพียงได้จริงในเชิงประจักษ์ทุกกรณี และเมื่อคนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ พึ่งพิงกันได้เกิดเครือข่ายในการช่วยเหลือกัน การคุ้มครองทางสังคมก็จะเกิดขึ้นในชุมชนเสมอจากการที่ทุกคนต่างดูแลซึ่งกันและกันภายใต้วิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง



3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กระทรวง พม. ควรกำหนดเป็นนโยบายให้หน่วยงานในสังกัด น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายอย่างจริงจัง ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานที่หน่วยงานดูแล และ สสว.1-12 ควรกระจายรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีทางเลือกในการดำเนินชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียง สามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือสังคมได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ นิคมสร้างตนเอง นำรูปแบบแนวทางการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทฤษฎีใหม่ และเกษตรผสมผสานถ่ายทอดและสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ให้มีอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับตนเอง องค์กร



ปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำแนวทางการดำเนินงานไปดำเนินการส่งเสริมให้กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ทั้งในลักษณะของบุคคลและส่งเสริมเป็นกลุ่มองค์กร เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเอง เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชน ทำให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชน

4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/spbHM>



โครงการวิจัยและพัฒนการสื่อสาร เพื่อยุติปัญหาการขอทาน

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านการสื่อสาร
- 1.2 เพื่อศึกษากระบวนการยุติปัญหาขอทาน
- 1.3 เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสื่อสาร
- 1.4 เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสื่อสารเพื่อยุติปัญหาการขอทาน



2

ผลการศึกษา



การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาจากพื้นที่ภาคตะวันออกของประเทศไทย ซึ่งเป็นพื้นที่เขตความรับผิดชอบของ สสว.2 และ สสว.3 โดยมีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออก 7 จังหวัด อันประกอบด้วย จังหวัดสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ที่ต้องการค้นหาแนวทางหรือมาตรการในการสื่อสารเพื่อยุติปัญหาการขอทาน ซึ่งคณะผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ โดยได้ออกแบบกิจกรรมการวิจัยเป็นกระบวนการหมุนเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral) เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ปัญหาการขอทาน การวิเคราะห์แนวทางการจัดการที่ผ่านมาและผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนการกำหนดมาตรการการสื่อสารเพื่อยุติปัญหาการขอทาน การทดลองนำมาตรการดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ จนในที่สุดจะเป็นการประเมินผลและถอดบทเรียนการนำมาตรการต่าง ๆ ไปทดลองใช้เพื่อให้ได้แนวทางการสื่อสารเพื่อยุติปัญหาการขอทานที่ชัดเจน ภายใต้รูปแบบ R-D-R-D



ทั้งนี้ จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาการขอทานในพื้นที่ภาคตะวันออกเป็นปรากฏการณ์ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนและเป็นสถานการณ์ที่ต้องการการจัดการอย่างเร่งด่วนและจริงจังเนื่องจาก พบว่า



มีขอทานต่างด้าวในทุกจังหวัดภาคตะวันออก โดยส่วนใหญ่จะเป็นขอทานที่มากระทำการขอทานซ้ำ ซึ่งขอทานต่างด้าวเหล่านี้ได้พัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ในการขอเงินและสร้างความน่าสงสารเพื่อให้ผู้ให้เงินหรือสิ่งของ กล่าวคือผู้กระทำการขอทานรู้ถึงนิสัยคนไทยว่ามีความสงสาร โอบอ้อม ชอบช่วยเหลือผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้ยาก มีความยากลำบากโดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

คนพิการ ผู้สูงอายุ ขณะที่ผู้ให้เงินขอทานยังคงมองว่าการให้เงินขอทานเป็นสิ่งที่ดีที่ควรกระทำเพราะการช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากโดยไม่รับรู้ถึงปัญหาและผลกระทบจากการให้เงินขอทาน ทำให้เห็นได้ว่าจำเป็นต้องมีการสื่อสารสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อกลุ่มผู้ให้เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คือ “หยุดให้เงินขอทาน” อันเป็นวิธีการหนึ่งที่จะยุติปัญหาการขอทาน รวมไปถึงผู้กระทำการขอทานจะรู้ถึงข้อกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ (มาตรการการจัดระเบียบขอทาน) การไม่บังคับกฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจัง ทำให้สถานการณ์ปัญหาการขอทานยังคงเป็นภาวะที่น่าเป็นห่วง ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ไม่รับรู้ถึงปัญหาการขอทาน และแนวทางการปฏิบัติในการจัดการปัญหาการขอทาน ทำให้การจัดการปัญหาขอทานขาดประสิทธิภาพ ไม่มีทิศทางเป้าหมายที่ชัดเจน



3

ข้อเสนอแนะ



3.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาการขอทาน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการขอทาน ดังนั้น ควรมุ่งการสื่อสารกับสังคมในการยุติการให้เงินขอทานไปยังกลุ่มผู้ให้

3.2 ควรมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการจัดการปัญหาการขอทานที่ชัดเจนตั้งแต่ต้นนโยบายระดับชาติ และนโยบายการจัดการปัญหาขอทานในระดับพื้นที่จังหวัด

3.3 คณะอนุกรรมการควบคุมการขอทานระดับจังหวัดควรเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานป้องกันและจัดการปัญหาการขอทานอย่างเป็นระบบเชิงบูรณาการ

3.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการปัญหาการขอทานที่เป็นมาตรฐานที่ชัดเจน โดยเฉพาะการจับปรับ การดำเนินคดี



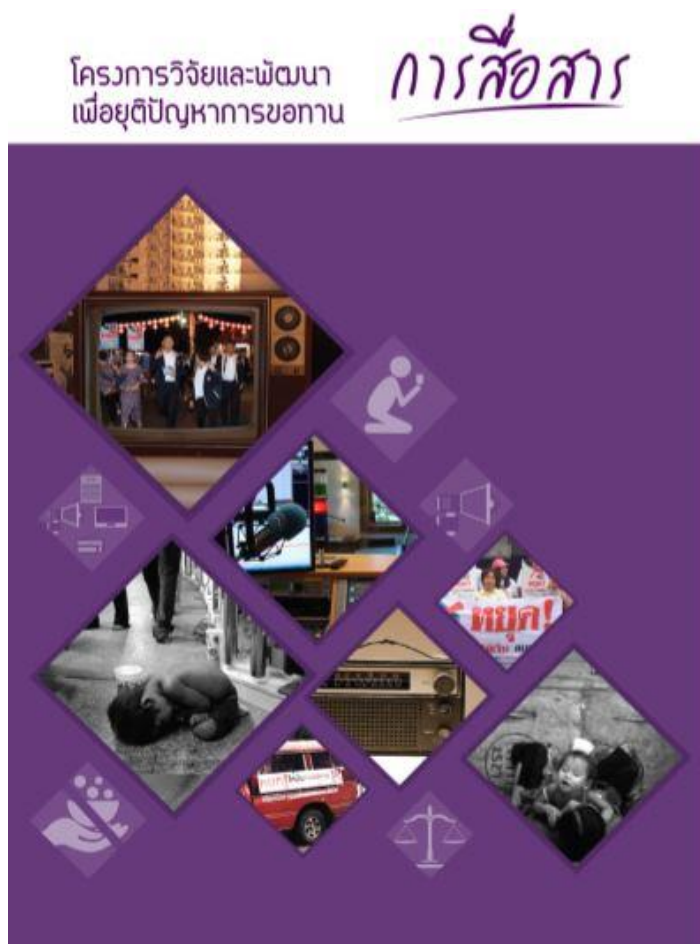
3.5 การปรับปรุงแบบการจัดระเบียบ
การขอทานโดยเน้นการรณรงค์เพื่อสร้างการรับรู้และ
ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบ
จากการขอทาน

3.6 ควรมีการพัฒนาความร่วมมือกับ
ประเทศเพื่อนบ้านเพื่อกำหนดแนวทางการป้องกัน
ปัญหาการขอทาน



4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/VVE7T>



โครงการวิจัยรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาขอลาน

แบบมีส่วนร่วม

1

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานด้านการจัดการปัญหาขอลาน
- 1.2 ศึกษาแนวทางการจัดการและการป้องกันปัญหาขอลานภายใต้มุมมองสหวิชาชีพ
- 1.3 พัฒนารูปแบบการจัดการและการป้องกันปัญหาขอลานอย่างมีส่วนร่วม

2

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินงานร่วมกันระหว่าง สสว.1-12 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประยุกต์หลักการและเทคนิควิธีการวิจัยที่หลากหลาย (Mixed Method) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานด้านการจัดการปัญหาขอลาน ประเทศไทยมีการกระจายตัวของปัญหาขอลานอยู่ทั่วไปในทุกภูมิภาค ในหัวเมืองใหญ่ และสถานที่ที่มีความเจริญ เช่น ตลาดนัด แหล่งท่องเที่ยว วัด งานประจำปี งานวัด สถานีรถไฟ ตลาดชุมชน ห้างสรรพสินค้า โดยกระทำการขอลาน ในช่วงเวลากลางวันและเย็นที่ผู้คนพลุกพล่าน มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้แก่ กัมพูชา พม่า จีน ลาว เวียดนาม และอื่น ๆ รวมถึงบุคคลไร้รากเหง้าที่ไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบาง ส่งผลกระทบใน 3 ด้านที่สำคัญคือ 1) ด้านความเป็นระเบียบของชุมชน 2) ด้านความปลอดภัยของคนในชุมชน และ 3) ด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของชุมชน สะท้อนถึงสวัสดิการที่ไม่ทั่วถึงและเพียงพอ



2. แนวทางการจัดการและการป้องกันปัญหาขอลาน ภายใต้มุมมองสหวิชาชีพ มี 2 กรณี คือ 1) การกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน โดยกระทรวง พม. 2) การกำหนดเป้าหมาย

ในการดำเนินงานร่วมกัน โดยคณะอนุกรรมการควบคุมการขอทาน จังหวัด ผลที่เกิดขึ้นประชาชนในพื้นที่เริ่มเข้าใจกระบวนการดำเนินงานมากขึ้น เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการแจ้งผู้กระทำการขอทาน แต่มีบางพื้นที่ที่ยังไม่เข้าใจกระบวนการดำเนินงาน โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ที่ยังมีการทำบุญคู่กับการทำทาน จำนวนผู้กระทำการขอทานลดลง เนื่องจากการจัดระเบียบและการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ แต่ยังมีบางรายกลับมาขอทานซ้ำ เนื่องจากครอบครัวไม่ให้ความสนใจ และการไม่เกรงกลัวกฎหมาย



3. รูปแบบการจัดการและการป้องกันปัญหาขอทานอย่างมีส่วนร่วม มี 5 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง รูปแบบที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้กระทำการขอทาน รูปแบบที่ 3 การป้องกันมิให้กลับมาขอทานซ้ำ รูปแบบที่ 4 การสืบสวนจับกุมและปราบปรามขบวนการหรือแก๊งขอทาน รูปแบบที่ 5 การพัฒนานโยบายการจัดการปัญหาการขอทานในระดับพื้นที่

3

ข้อเสนอแนะ

3.1 การสร้างการรับรู้ของสังคมเกี่ยวกับการงดให้เงินขอทานผ่านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากขึ้น โดยเน้นเข้าถึงพื้นที่ในระดับหมู่บ้านโดยสื่อสารผ่านผู้นำทางสังคม ผู้นำทางความเชื่อ ผู้นำชุมชน ในลักษณะที่เป็น Mass Media เช่น การทำสปอตทางโทรทัศน์หรือวิทยุ



3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดแนวทางการจัดการปัญหาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การป้องกันและแก้ไขปัญหาขอทาน และติดตามผลการพัฒนา โดยควรมีมาตรการรองรับและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

3.3 ควรมีการบังคับใช้กฎหมายให้เต็มรูปแบบ และเข้มข้นจริงจัง ทั้งมาตรการการจับกุม การปรับ และการดำเนินคดีในกรณีขอทานต่างชาติ



3.4 การดำเนินงานด้านการจัดการปัญหาขอทาน ควรเป็นหน้าที่หลักของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแบบเบ็ดเสร็จ (One stop service) ทั้งเรื่องงบประมาณ และเรื่องบุคลากร

3.5 ควรมีการประชุมและซักซ้อมความรู้ความเข้าใจกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านคณะอนุกรรมการควบคุมการขอทานระดับจังหวัด



3.6 บุคลากรเจ้าหน้าที่กระทรวง พม. ควรได้รับการพัฒนาที่เพียงพอในการรับรู้เรื่องกฎหมาย ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนทุกฉบับ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานในภาพรวมดำเนินไปด้วยดี

3.7 กระทรวง พม. ควรมีรูปแบบและแนวทางการป้องกันปัญหาขอทานที่มีประสิทธิภาพพร้อมใช้งาน เพื่อป้องกันมิให้คนกลุ่มเสี่ยงเข้าสู่กระบวนการขอทาน รวมถึงให้ความสำคัญต่อการรับรู้และความเข้าใจของ ผู้ให้ทานที่จะนำไปสู่การ “งดให้เงินขอทาน”

4

รายละเอียดเพิ่มเติม



สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<https://qr.go.page.link/UTPqT>



ที่ปรึกษา



นางรุ่งทิwa สุดแดน
ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2 จังหวัดชลบุรี

คณะผู้จัดทำ

- | | |
|--------------------------------|----------------------------|
| 1. นายไพบุลย์ นาคเจือ | นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ |
| 2. นายณัฐวุฒิ สันธราศิริกุลชัย | นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ |
| 3. นางนิศานาถ ศรีสังวร | นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ |
| 4. นางสาวพนิดา แนนอุดร | นักพัฒนาสังคม |



จัดทำโดย

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2 จังหวัดชลบุรี
กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์

ที่อยู่ 172/9 หมู่ 4 ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 20150

โทรศัพท์ : 038-240938-9 โทรสาร : 038-241821

E-mail : tpso-2@m-society.go.th Website : www.tpso3.m-society.go.th

สแกน QR Code
E-Book

